

LATVIJAS VĒSTNESIS

LATVIJAS REPUBLIKAS OFICIĀLAIS IZDEVUMS

OP 2012/203.1

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Iekšējā audita likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

1) **resursu izmaksu efektivitāte** — pakāpe, kādā ministrijas vai iestādes funkcijas sasniedz vēlamu rezultātu salīdzinājumā ar ieguldīto resursu izmaksām;

2) **ekonomiskā efektivitāte** — sagaidāmo vai sasniegto darbības rezultātu kvalitātes un kvantitātes attiecība pret ieguldītajiem resursiem un darbībām;

3) **funkcionālā efektivitāte** — sagaidāmo vai sasniegto darbības rezultātu un izraudzīto alternatīvu atbilstība noteiktiem mērķiem;

4) **iestāde** — Ministru prezidentam tieši padota institūcija, ministram padota institūcija, izņemot ministriju;

5) **iekšējās kontroles sistēma** — risku vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kura uzdevums ir nodrošināt ministrijas un iestādes mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, aktīvu aizsardzību, pārskatu ticamību, darbības atbilstību tiesību aktiem un par kura izveidošanu ir atbildīgs attiecīgi ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs;

6) **iekšējais audits** — iekšējā auditora neatkarīga un objektīva darbība, kuras rezultātā tiek sniegts iekšējās kontroles sistēmas darbības novērtējums, lai pilnveidotu iekšējās kontroles sistēmas darbību ministrijā un iestādē;

7) **konsultācija** — padomu sniegšanas pakalpojums, kura mērķis ir pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu un kura būtību un apjomu ir noteicis ministrijas valsts sekretārs, iestādes vadītājs (lēmēj institūcija) vai ministrijas vai iestādes struktūrvienība.

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir nodrošināt neatkarīgu un objektīvu iekšējās kontroles sistēmas novērtēšanu, lai uzlabotu šīs sistēmas darbību valsts pārvaldē.

3.pants. Likuma darbība

(1) Likums attiecas uz ministrijām un iestādēm. Tas nosaka tiesisko regulējumu iekšējā audita sistēmas izveidošanai, darbībai un koordinācijai ministrijā un iestādē, kā arī iekšējo auditoru pienākumus, tiesības un nosacījumus neatkarības un objektivitātes principu ievērošanai.

(2) Atvasinātas publiskas personas iekšējā audita sistēmu, iekšējā audita darba organizāciju un iekšējā audita veikšanas kārtību nosaka tās lēmējinstītūcija. Lai nodrošinātu iekšējā audita funkcijas efektīvāku veikšanu, atvasinātas publiskas personas lēmējinstītūcija, ja nepieciešams, var slēgt sadarbības līgumu ar attiecīgās nozares ministriju par šīs personas iekļaušanu ministrijas iekšējā audita sistēmā.

(3) Šā likuma 13.panta noteikumi par iekšējā auditora tiesībām attiecināmi arī uz tām atvasinātām publiskām personām un privātpersonām, kuras saņēmušas attiecīgi Eiropas Savienības finansēto programmu un projektu vai ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļus vai valsts budžeta līdzekļus.

(4) Uz starptautisko organizāciju resursu (piešķirto līdzekļu) izmantošanas kontroli šis likums attiecas tad, ja to paredz attiecīgie starptautiskie līgumi.

(5) Ja ministrijā vai iestādē iekšējā audita funkciju īsteno viens iekšējais auditors, viņam piemērojami tādi paši šā likuma noteikumi, kādi ir noteikti iekšējā audita struktūrvienībai.

4.pants. Iekšējās kontroles sistēmas izveidošana

Iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu, tās pārraudzību un uzlabošanu nodrošina ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu.

II nodaļa Iekšējā audita sistēmas izveidošana, darbība un iekšējā audita koordinācija

5.pants. Iekšējā audita sistēmas izveidošana

(1) Ministru prezidents nosaka iekšējā audita sistēmu viņam tieši padotajās institūcijās.

(2) Ministrs nosaka iekšējā audita sistēmu viņam padotajās institūcijās. Par iekšējā audita sistēmas izveidošanas nepieciešamību valsts drošības iestādē lemj ministrs, kura pārraudzībā atrodas attiecīgā valsts drošības iestāde.

(3) Par iekšējā audita struktūrvienības izveidošanu ir atbildīgs ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs.

(4) Iekšējā audita struktūrvienība ir tieši pakļauta ministrijas valsts sekretāram vai iestādes vadītājam (lēmējinstītūcijai).

(5) Iekšējā audita struktūrvienību veido Ministru prezidentam tieši padotajās institūcijās un ministrijās.

(6) Iekšējā audita struktūrvienības izveidošanas nepieciešamību ministram padotajās institūcijās, izņemot ministriju, attiecīgās nozares ministrs saskaņo ar finanšu ministru, izvērtējot šādus kritērijus:

- 1) institūcijai noteikto funkciju apjoms un sabiedriskā nozīme;
- 2) institūcijas dalība Eiropas Savienības, starptautisko organizāciju vai ārvalstu finanšu palīdzības īstenošanā;
- 3) institūcijai piešķirto vai pārvaldīšanā nodoto valsts budžeta līdzekļu un materiālo vērtību apjoms;
- 4) ar institūcijas darbību saistīto risku ietekme uz valsts budžeta zaudējumiem;
- 5) institūcijas struktūra.

6.pants. Par iekšējā audita struktūrvienības izveidošanu atbildīgās personas pienākumi

(1) Ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs (lēmējinstītūcija):

- 1) ir atbildīgs par attiecīgās iekšējā audita sistēmas darbību;
- 2) nosaka iekšējā audita darba organizācijas un iekšējā audita ieteikumu ieviešanas uzraudzības kārtību attiecīgajā ministrijā vai iestādē;
- 3) apstiprina iekšējā audita struktūrvienības stratēģisko plānu un gada plānu;
- 4) pieņem lēmumu par iekšējā audita ziņojumā ietverto ieteikumu ieviešanu;
- 5) iesniedz Finanšu ministrijai iekšējā audita struktūrvienības darbības novērtēšanai nepieciešamo informāciju un dokumentus;
- 6) divu nedēļu laikā pēc iekšējā audita struktūrvienības vadītāja iecelšanas amatā vai atbrīvošanas no amata informē par to Finanšu ministriju;
- 7) nosūta tiesībaizsardzības iestādēm informāciju par iekšējā audita veikšanas laikā konstatētajiem faktiem, par kuriem radušās pamatotas aizdomas, ka tie ir saistīti ar prettiesiskām darbībām;
- 8) nosūta Valsts kanceļejai izvērtēšanai informāciju par iekšējā audita veikšanas laikā konstatētajiem faktiem, kuri ietekmē valsts pārvaldes darbību kopumā.

(2) Ministrijas valsts sekretārs vai Ministru prezidentam tieši padotās institūcijas vadītājs:

- 1) nodrošina attiecīgi ministrijas un ministra padotībā esošo institūciju vai Ministru prezidentam tieši padoto institūciju iekšējā audita struktūrvienību plānu, kā arī gada darbības pārskatu savlaicīgu iesniegšanu Finanšu ministrijai un Valsts kontrolei;
- 2) divu nedēļu laikā pēc iekšējā audita sistēmas izveidošanas un izmaiņām iekšējā audita sistēmā informē par to Finanšu ministriju.

7.pants. Iekšējā audita struktūrvienības uzdevumi

(1) Iekšējā audita struktūrvienība:

- 1) izstrādā un iesniedz apstiprināšanai ministrijas valsts sekretāram vai iestādes vadītājam (lēmējinstītūcijai) iekšējā audita stratēģisko plānu un gada plānu;
- 2) veic uz risku novērtējumu balstītus plānotus iekšējos auditus, kuros sniedz vērtējumu par:
  - a) iekšējās kontroles darbības atbilstību ministrijas vai iestādes mērķiem,
  - b) ministrijas vai iestādes finanšu uzskaites un citas informācijas ticamību un pietiekamību,
  - c) ministrijas vai iestādes struktūrvienību darbības atbilstību tiesību aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem rīcības plāniem,
  - d) ministrijas vai iestādes darbības resursu izmaksu efektivitāti, ekonomisko efektivitāti un funkcionālo efektivitāti, resursu sargāšanu no zaudējumiem;
- 3) sniedz ministrijas valsts sekretāram vai iestādes vadītājam (lēmējinstītūcijai) ieteikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem iekšējās kontroles sistēmā;
- 4) uzrauga ministrijas valsts sekretāra vai iestādes vadītāja (lēmējinstītūcijas) apstiprināto iekšējā audita ieteikumu ieviešanu;
- 5) sniedz konsultācijas, lai sekmētu ministrijas vai iestādes mērķu sasniegšanu;

- 6) iesniedz ministrijas valsts sekretāram vai iestādes vadītājam (lēmējinstīcijai) iekšējā audita struktūrvienības darbības gada pārskatu, kurā atbilstoši noteiktajam darba apjomam ietver viedokli par ministrijas vai iestādes iekšējās kontroles sistēmu;
- 7) koordinē iekšējo un ārējo auditoru sadarbību un informācijas apmaiņu;
- 8) nosaka iekšējo auditoru mācību vajadzības;
- 9) nodrošina ar iekšējo auditu saistītā darba izpildes un kvalitātes uzraudzību visos iekšējā audita posmos. Ja ministrijas vai iestādes iekšējā audita struktūrvienībai noteiktos uzdevumus veic viens iekšējais auditors, pastāvīgu iekšējā audita darba izpildes un kvalitātes uzraudzību visos iekšējā audita posmos var nodrošināt attiecīgi citas ministrijas vai iestādes iekšējā audita struktūrvienība;
- 10) nodrošina Valsts kontroles revīziju un ārējo auditoru ieteikumu ieviešanas uzraudzību ministrijā vai iestādē.

(2) Iekšējā audita struktūrvienības vadītājs nosaka šīs struktūrvienības iekšējā audita veikšanas un darba dokumentu izstrādes metodiku.

8.pants. Ministru kabineta kompetence iekšējā audita jomā

Ministru kabinets:

- 1) nosaka iekšējā audita darba organizācijas un iekšējā audita veikšanas kārtību, kā arī gadījumus, kuros Ministru kabineta noteiktajai institūcijai ir tiesības veikt iekšējo auditu ministrijā vai iestādē attiecībā uz Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas valdības finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices sadarbības programmas vadību;
- 2) pēc finanšu ministra priekšlikuma līdz kārtējā gada 1.novembrim nosaka kopējās valsts pārvaldē auditējamās prioritātes nākamajam kalendāra gadam;
- 3) nosaka iekšējo auditoru sertifikācijas, iekšējā auditora sertifikāta spēkā uzturēšanas un anulēšanas kārtību. Lēmumu par valsts pārvaldes iekšējā auditora sertifikāta piešķiršanu vai par atteikumu piešķirt sertifikātu pieņem 12 mēnešu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas;
- 4) nosaka iekšējā audita struktūrvienību darbības novērtējuma pamatprincipus un saturu, kā arī iekšējā audita struktūrvienību darbības novērtēšanas kārtību.

9.pants. Iekšējā audita struktūrvienības neatkarība

Iekšējā audita struktūrvienība savu uzdevumu veikšanā ir neatkarīga no pārējām ministrijas vai iestādes struktūrvienībām.

10.pants. Iekšējā audita koordinācija

(1) Finanšu ministrija izstrādā iekšējā audita politiku, kuras mērķis ir sniegt pārlicību par iekšējās kontroles sistēmas darbību ministrijās un iestādēs. Finanšu ministrija ir atbildīga par iekšējā audita koordināciju un vienotu iekšējā audita ilgtermiņa attīstības plānošanu.

(2) Finanšu ministrijai, koordinējot iekšējo auditu, ir šādi uzdevumi:

- 1) sagatavot un iesniegt Ministru kabinetam un Valsts kontrolei apkopoto gada pārskatu par iekšējā audita struktūrvienību darbību ministrijās un iestādēs. Pārskatā iekļauj ministriju un iestāžu viedokli par iekšējās kontroles sistēmu ministrijās un iestādēs;

- 2) koordinēt iekšējo auditoru mācības un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu;
- 3) sniegt ministrijām un iestādēm konsultācijas iekšējā audita jomā;
- 4) ne retāk kā reizi piecos gados novērtēt ministrijās un iestādēs izveidoto iekšējā audita struktūrvienību darbību. Finanšu ministrijas darbiniekiem attiecīgajā ministrijā vai iestādē ir tiesības iepazīties ar informāciju un dokumentiem, kuri nepieciešami iekšējā audita struktūrvienību darbības novērtēšanai;
- 5) pārraudzīt iekšējo auditoru sertifikācijas sistēmu;
- 6) izstrādāt iekšējā audita metodikas vadlīnijas.

III nodaļa Iekšējais auditors

11.pants. Iekšējā auditora iecelšana amatā (pieņemšana darbā) un atbrīvošana no amata (atlaišana no darba)

(1) Iekšējo auditoru ieceļ amatā un atbrīvo no amata, pieņem darbā un atlaiž no darba ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs, pamatojoties uz Valsts civildienesta likumu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.

(2) Stāties valsts civildienesta vai darba tiesiskajās attiecībās, lai pildītu iekšējā auditora pienākumus, var persona, kura atbilst ierēdņa amata pretendenta izvirzītajām obligātajām prasībām.

(3) Iekšējā audita struktūrvienības vadītāja pienākumus var pildīt tikai tāda persona, kura ir ieguvusi valsts pārvaldes iekšējā auditora sertifikātu iekšējo auditoru sertifikācijas jomu reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vai biedrības "Iekšējo auditoru institūts" atzītu iekšējā auditora profesionalitāti apliecināšu sertifikātu.

(4) Valsts civildienesta vai darba tiesiskās attiecības ar iekšējo auditoru izbeidz:

- 1) Valsts civildienesta likumā vai Darba likumā noteiktajos gadījumos;
- 2) par nolaidīgu amata pienākumu pildīšanu vai par ētikas principu pārkāpumu, kas nav savienojams ar iekšējā auditora amata prasībām.

12.pants. Iekšējā auditora pienākumi

(1) Iekšējam auditoram ir pienākums regulāri papildināt zināšanas un pilnveidot profesionālās iemaņas. Iekšējā audita struktūrvienības vadītājs un ministrijas valsts sekretārs vai iestādes vadītājs veicina iekšējā auditora kvalifikācijas paaugstināšanu.

(2) Iekšējais auditors, pildot amata pienākumus, ir atbildīgs par savas darbības vai bezdarbības likumību. Ja iekšējam auditoram rodas šaubas par uzdevuma likumību, viņa pienākums ir atteikties no šā uzdevuma pildīšanas, rakstveidā informējot par to amatpersonu, kura devusi uzdevumu, kā arī attiecīgi nākamo augstāko amatpersonu.

(3) Iekšējais auditors savā darbībā ievēro šādus iekšējā auditora ētikas principus:

- 1) godīgums. Iekšējais auditors savu darbu veic godīgi, ar pienācīgu rūpību un atbildību, ievēro ministrijas vai iestādes iekšējos ētikas principus, neiesaistās darbībās, kas diskreditē iekšējā auditora profesiju vai iekšējo auditu, respektē ministrijas vai iestādes ētiskos mērķus un sekmē to sasniegšanu;

- 2) objektivitāte. Iekšējais auditors audita gaitā izvērtē visus apstākļus un pierādījumus, neietekmējoties ne no paša, ne no citu personu interesēm, un iekšējā audita ziņojumā atklāj visus būtiskos faktus par pārbaudīto sistēmu;
- 3) konfidencialitāte. Iekšējais auditors neizmanto savu pienākumu veikšanas laikā iegūto informāciju tādā veidā, kas kaitētu ministrijas vai iestādes mērķiem. Iekšējā audita darbā iegūto informāciju iekšējais auditors izpauž trešajai personai tikai ar ministrijas valsts sekretāra vai iestādes vadītāja (lēmējinstītūcijas) atļauju;
- 4) kompetence. Iekšējais auditors savu pienākumu veikšanā izmanto zināšanas, prasmes un pieredzi.

13.pants. Iekšējā auditora tiesības

Iekšējam auditoram ir tiesības iepazīties ar attiecīgās ministrijas vai iestādes rīcībā esošajiem dokumentiem, finanšu līdzekļiem, telpām un citām materiālajām vērtībām, kā arī saņemt no darbiniekiem dokumentu kopijas un paskaidrojumus ar iekšējo auditu saistītajos jautājumos.

14.pants. Ierobežojumi iekšējā auditora darbā

(1) Iekšējais auditors neiesaistās ministrijas vai iestādes tiešo funkciju veikšanā, Eiropas Savienības pilnīgi vai daļēji finansēto programmu un projektu vai ārvalstu finanšu palīdzības īstenošanā, atsevišķu projektu vai programmu izstrādē, kā arī iekšējās kontroles sistēmas izveidošanā. Iekšējais auditors šādu funkciju veikšanā var piedalīties ar padomdevēja tiesībām.

(2) Iekšējais auditors vismaz gadu nedrīkst auditēt tās funkcijas, kuras pats pirms tam veicis ministrijā vai iestādē.

(3) Iekšējais auditors rakstveidā ziņo iekšējā audita struktūrvienības vadītājam, bet iekšējā audita struktūrvienības vadītājs — ministrijas valsts sekretāram vai iestādes vadītājam (lēmējinstītūcijai) par katru situāciju, kurā ir radies vai varētu rasties interešu konflikts.

IV nodaļa Iekšējā audita padome

15.pants. Iekšējā audita padomes izveidošana

(1) Iekšējā audita padome darbojas saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu nolikumu.

(2) Finanšu ministrs apstiprina Iekšējā audita padomes personālsastāvu.

16.pants. Iekšējā audita padomes mērķis

Iekšējā audita padomes mērķis ir veicināt iekšējā audita kvalitātes paaugstināšanu, kā arī iekšējā audita politikas un metodikas ieviešanu un attīstību ministrijās un iestādēs.

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Iekšējā audita likums (Latvijas Vēstnesis, 2010, 34.nr.).
2. Ministru kabinets līdz 2013.gada 1.jūnijam izdod šajā likumā noteiktos tiesību aktus par iekšējo auditu.
3. Līdz attiecīgo Ministru kabineta tiesību aktu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2013.gada 1.jūnijam ir spēkā šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:
  - 1) Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumi Nr.760 "Iekšējā audita struktūrvienību darba salīdzinošo pārbaužu veikšanas kārtība";
  - 2) Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumi Nr.918 "Iekšējā audita veikšanas kārtība";
  - 3) Ministru kabineta 2010.gada 14.decembra noteikumi Nr.1128 "Iekšējo auditoru sertifikācijas kārtība".
4. Šā likuma 11.panta trešā daļa stājas spēkā 2014.gada 30.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 2012.gada 13.decembrī.

Valsts prezidents *A.Bērziņš*

Rīgā 2012.gada 28.decembrī